

opusdei.org

1941. Abadia de Montserrat

Sant Josepmaria Escrivà de Balaguer va visitar Montserrat en cinc ocasions. Escolteu el capítol IX del llibre Escrivà de Balaguer a Catalunya 1913-1974 (Pamsa, 2015), de Josep Masabeu.

26/04/2022

Escolta la lectura del capítol
(00:42:12)

Disponible també a ivoox i iTunes

IX. 1941. ABADIA DE MONTSERRAT

Primera relació amb els benedictins de Montserrat

Abans d'entrar en la vinculació de sant Josepmaria amb Montserrat, convé tornar una mica enrere en el temps, just quan arriba a Andorra amb els seus acompanyants d'expedició l'any 1937, després de travessar la frontera pels Pirineus. Havien passat setze mesos de clandestinitat, sense veure un temple no profanat on es venerés l'Eucaristia, amb l'altar i els elements litúrgics en bon estat. Per fi, durant aquells dies d'espera a Andorra a causa de les intenses nevades, sant Josepmaria va poder celebrar la santa Missa en condicions. Ho va fer a diferents llocs entre els quals es trobava la capella del Col·legi de Nostra Senyora de Meritxell, que

havien establert els monjos de Montserrat a Escaldes-Engordany. Allà hi va anar els dies 5 i 6 de desembre[1]. Va ser a partir de llavors quan començà una relació d'amistat amb la comunitat de benedictins de Montserrat.

En concloure la seva estada a Andorra, després de passar per França, el 17 de desembre de 1937, sant Josepmaria va arribar a Pamplona, acollit pel bisbe Mons. Marcelino Olaechea, i hi romangué fins al 7 de gener. Durant aquest període, sovint feia els àpats al seminari, on s'ajuntaven alguns sacerdots *refugiats*. Un d'ells, amb el qual va forjar una profunda amistat, era el pare Pere Celestí Gusi[2], monjo de Montserrat, expert liturgista especialista en construcció i decoració d'edificis i posteriorment abat general de la congregació benedictina de Subiaco, que recull aquest fet en els seus records[3].

El 3 de gener del 1938, sant Josepmaria va visitar un grup de monjos de Montserrat al balneari de Belascoain (Navarra), convertit eventualment en monestir. En aquell indret s'hi havia establert l'abat Marcet[4] amb alguns benedictins més, entre els quals es trobava el pare Gusi, que feia les funcions de superior.

Explica el pare Laplana[5] que *el qui més tard va ser l'abat Aureli M. Escarré[6] no es va sumar a aquesta comunitat fins al 30 d'abril d'aquell any 1938, i per tant no va poder conèixer encara Josepmaria Escrivà de Balaguer. Qui sí el va tractar llavors va ser l'abat Marcet, que el 3 maig 1938 li va tornar la visita a Burgos. No era estrany aquest contacte, perquè el fundador de l'Opus Dei i el petit grup de joves que vivien amb ell freqüentaven les mateixes amistats que els monjos de Montserrat: els bisbes Mons.*

*Marcelino Olaechea de Pamplona,
Mons. Javier Lauzurica de Vitoria[7] i
Mons. Casimiro Morcillo[8] de
Madrid, que encara no era bisbe[9].*

Benedicció abacial de l'abat Escarré

A final de gener de 1939, els benedictins van tornar novament al monestir de Montserrat, i l'abat Marcet va nomenar prior de la comunitat el pare Aureli M. Escarré. Dos anys després, el prior Escarré va ser elegit abat coadjutor gairebé per unanimitat.

El 27 d'abril d'aquell 1941 l'abat Aureli M. Escarré rebé la solemne benedicció abacial de mans del bisbe de Pamplona Mons. Marcelino Olaechea, amb el qual va voler contrastar les informacions negatives[10] que li arribaven sobre l'Opus Dei des de Barcelona i les impressions molt diferents que l'abat

Marcet i altres persones tenien sobre el fundador i l'Opus Dei.

Mons. Marcelino Olaechea, que coneixia personalment sant Josepmaria, tranquil·litza el nou abat, però davant la magnitud de les acusacions contra l'Opus Dei que havien arribat a Montserrat i la insistència de l'abat, li va aconsellar demanar informes al bisbe de Madrid, que recentment havia aprovat l'Opus Dei com a Pia Unió.

Cartes de l'abat al bisbe de Madrid

L'abat va escriure al bisbe de Madrid demanant informació, per poder orientar les persones que arribaven a Montserrat desconcertades per veus contradictòries. La carta està datada el 9 de maig de 1941:

Passo ara a demanar-li un favor:

*D'actualitat palpitant en extrem,
l'assumpte 'Opus Dei' fundació del Dr.*

Escrivà, sacerdot d'aquesta seva Diòcesi, i sent molts els que amb diferents i oposats fins ens han consultat sobre aquest assumpte - molt particularment al confessional - i perquè sapiguem a què atènyer-nos en el nostre particular govern, voldríem normes clares i segures.

Com sigui que V. E., segons ens comunicà el Sr. bisbe de Pamplona quan va estar amb nosaltres, tracta aquest assumpte personalment pel fet de radicar en la seva Diòcesi; per això m'atreveixo, mogut per la necessitat, a recórrer a V. E. en demanda d'elles confiant de la seva benevolència que atindrà la meva súplica[11].

Amb data de 24 de maig de 1941, va rebre la resposta següent del bisbe de Madrid-Alcalá:

Moltes gràcies per la seva carta del 9 que vaig rebre ahir 23. No m'explico tant retard.

Ja sé l'enrenou que a Barcelona s'ha aixecat contra l'Opus Dei. Bé es veu el mal que fa a l'enemic dolent. El trist és que persones molt donades a Déu siguin l'instrument per al mal, clar és que 'putantes se obsequium praestare Deo'.

Perquè l'Opus, des que es va fundar el 1928, està tan en mans de l'Església que l'Ordinari diocesà, és a dir, o el meu vicari general o jo, sabem, i quan és menester dirigim, tots els seus passos, de manera que des dels seus primers vagits fins als seus actuals 'ais' ressonen a les nostres orelles i... al nostre cor. Perquè, cregui'm, Rvdm. P. Abat, l'Opus és veritablement Dei, des de la seva primera idea i en tots els seus passos i treballs.

El Dr. Escrivà és un sacerdot model, escollit per Déu per a santificació de moltes ànimes. Humil, prudent, abnegat, dòcil en extrem al seu prelat, d'escollida intel·ligència, de molt

*sòlida formació doctrinal i espiritual,
ardentment gelós, apòstol de la
formació cristiana.*

*En una paraula, jo no tinc 'però' a
oposar a aquest Opus que, ho
repeteixo, és veritablement Dei. I no
obstant això, són avui els bons els que
l'ataquen. Seria per sorprendre's si no
ens tingués el Senyor acostumats a
veure aquest mateix fenomen en altres
obres molt seves.*

*Vostra Reverència, que sap el que per
allí passa, formi judici.*

*No descendeixo a detalls perquè V. R.
no m'ho indica. Si desitja que li
aclareixi algun punt especial, digui-
m'ho; que amb molt de gust li ho
explicaré tot: considero com un favor
de Déu N. S. poder ser útil al Seu
Opus.*

*A les seves oracions s'encomana el seu
afm. en N. S. i en la nostra
Moreneta[12].*

Comença aquí un carteig de notable importància històrica entre l'abat Escarré i Mons. Leopoldo Eijo y Garay. L'abat demana aclariments concrets i el bisbe respon amb informacions precises. La influència espiritual de Montserrat a Catalunya va contribuir a aclarir la situació, apaivagar els ànims i va portar tranquil·litat a les famílies.

Un signe extern d'acollida

En Joan Baptista Torelló explica que *l'abat va reaccionar de seguida, i va convidar a visitar-lo els quatre nois de l'Obra de Barcelona. Tres n'hi vam anar, una mica cohibits, encongits... L'abat Escarré ens va rebre en una gran sala, assegut en un tron. Ens va sorprendre, perquè l'abat va baixar del tron i ens va abraçar a cadascun de nosaltres molt afectuosament: ens volia consolar. Ens va dir també que Montserrat defensaria l'Obra, al mateix temps que ens convidaria a*

celebrar la propera Setmana Santa a Montserrat com a hostes personals de l'abat[13].

L'abat Aureli coneix l'Álvaro del Portillo

Entre el 18 i el 25 de juny de 1941, l'abat Aureli va acompanyar a Madrid l'abat Marcet i intentà veure don Leopoldo, però no li va ser possible.

Va decidir anar a la residència de l'Opus Dei amb la intenció de saludar el fundador, però es va trobar amb l'Álvaro del Portillo, que llavors era el secretari general, i que va *sorprendre l'abat perquè desdramatitzava totalment la persecució de què eren objecte i mantenia un bon humor i una serenitat espirituals admirables*, escriu el pare Laplana. *Per l'abat Aureli, l'afectuós coneixement de don Álvaro va precedir el del fundador de l'Opus Dei. Les cartes intercanviades*

entre Álvaro i l'abat Aureli tindran sempre el to d'una franquesa i d'una familiaritat entranyables[14].

Pocs dies després, l'Álvaro va viatjar a Barcelona i hi romangué del 27 al 30 de juny del 1941. Aprofità l'avinentsa per passar per Montserrat i parlar amb l'abat Escarré.

Un altre detall significatiu

Com que l'abat de Montserrat volia que anessin a visitar-lo els membres de l'Opus Dei de Barcelona, en Rafael Escolà va anar al monestir, i recorda: *Al cap d'uns dies vaig anar al Monestir, però va resultar que era un dia de recés dels monjos i a la porteria no atenien més que per dir que ni l'abat ni els monjos podien interrompre el seu recés.*

Llavors vaig anar a la central telefònica i vaig trucar des d'allà demanant que avisessin l'abat: en

explicar-me que estava de recés vaig dir que jo no el coneixia, però que anava a visitar-lo de part de don Josemaría Escrivà de Balaguer i que li passessin aquest encàrrec. Un minut després em van contestar que l'abat m'esperava i que obrien la porteria. Suspengué immediatament el seu recés i va tenir amb mi una conversa de dues hores o més, tot això, sens dubte, desproporcionat a la meua poca edat (21 anys).

Vaig veure clarament el gran respecte i admiració que li causava la personalitat del Pare encara abans de conèixer-lo personalment[15].

Per fi es coneixen personalment sant Josepmaria i l'abat Escarré

L'abat Aureli no va conèixer personalment sant Josepmaria fins al 20 d'abril de 1942. Tornava a Madrid acompanyant l'abat Marcet, i aquesta vegada va ser el fundador de l'Opus Dei qui va visitar els dos abats.

Des d'aquell dia, -recorda en Joan Baptista Torelló- Escrivà i Escarré es van trobar més de 45 vegades, i gairebé sempre eren llargues converses. La relació d'aquestes dues personalitats tan diferents es va convertir en una amistat entranyable. A tots dos els movia un zel abrasador per la glòria de Déu, una passió veritable per la vida contemplativa, per la dignitat del culte i la fidelitat a l'Església romana[16].

Sovint, quan anava a Madrid, l'abat Aureli passava a veure sant Josepmaria, o bé aquest el visitava allà on s'allotjava. Així ho van fer, per exemple, el 20 d'abril de 1942, el 6 de març de 1943, el 29 de maig de 1943, el 8, 9 i 12 d'octubre de 1943, el 21, 22 i 23 de gener de 1944, el 4 de novembre de 1944. També el 1945, quan l'abat Aureli va anar a Madrid acompanyat del pare Adalbert Franquesa[17], es van trobar el 16, 17, 18, 20, 23, 24 i 25 de gener; i al

novembre quan va anar amb el pare Pere Celestí Gusi, es van trobar els dies 4 i 10[18].

Setmana Santa de 1943. L'Álvaro del Portillo a Montserrat

Portat pel desig de conèixer millor el significat de la nova fundació, l'abat Escarré va convidar l'Álvaro del Portillo a passar la Setmana Santa de 1943 com a hoste de l'Abadia, juntament amb altres persones rellevants de Barcelona. La seva presència, com a Secretari General de l'Opus Dei, va ser una altra demostració pública de reconeixement i estima per part dels benedictins de Montserrat, tan importants a Catalunya. Don Álvaro va fer amistats noves a l'hostatgeria.

El diumenge 25 d'abril, Pasqua de Resurrecció, [al Palau] vam tenir una nova visita de l'Álvaro. Ens portava uns regals de l'abat coadjutor de Montserrat -recorda Francisco

Ponz[19]-. *D'acord amb la festivitat del dia i amb les tradicions catalanes, per berenar prenguerem amb l'Álvaro una Mona de Pasqua, mentre ens explicava les darreres novetats sobre el Pare i la labor a Madrid*[20].

Dilluns 26, l'Álvaro tornà a Madrid.

Visites de sant Josepmaria a Montserrat

El 30 de setembre de 1943, sant Josepmaria visità Montserrat per primera vegada. El pare Laplana recorda que *la crònica del Monestir recull aquesta visita com si es tractés d'una persona que gaudís de la familiaritat de la comunitat*[21].

El 16 de maig de 1945, hi va anar a dinar, de camí cap a València[22]. Hi va tornar el gener de l'any següent. *El 28 de gener de 1946, sant Josepmaria va visitar de nou Montserrat. L'abat Aureli l'acollia amb tots els honors d'una gran*

personalitat i li preparava un dinar solemne en l'anomenat refetor dels bisbes[23].

Uns mesos després, sant Josepmaria va decidir emprendre el viatge a Roma, que comportaria establir-se definitivament al cor de la cristiandat, com tractarem en el capítol XIII.

Dirigint-se a Barcelona -explica el pare Laplana- per embarcar-se en direcció a Gènova, en passar pels Brucs i veure la desviació cap a Montserrat, va decidir fer una visita a la Mare de Déu per encomanar-li els problemes que l'aclaparaven.

Era el 20 de juny de 1946. Aquesta visita a Montserrat l'explica molt bé el Dr. José Orlandis[24], que acompanyava sant Josepmaria, però jo també l'he sentit explicar al pare Pau Pizà[25], mallorquí i monjo de Montserrat, que des de les tribunes de la basílica va reconèixer el fundador

de l'Opus Dei i també el Dr. Orlandis, mallorquí com ell.

Escrivà de Balaguer no havia anunciat la seva visita i es trobava a Montserrat d'incògnit, però el pare Pau va anar a avisar immediatament l'abat Aureli i, quan el fundador de l'Opus Dei i el seu acompanyant van sortir de la basílica van ser abordats pel pare Pau que els va comunicar que el pare abat estaria molt content de poder saludar-los. Immediatament l'abat va sortir a l'encontre de sant Josepmaria i es fonien en una cordial abraçada i tot seguit es tancaven ells dos sols al rebedor abacial durant una hora.

Sant Josepmaria va tornar a visitar Montserrat el 8 de maig de 1948, acompanyat de Lluís Valls-Taberner[26]. Aquesta va ser l'única visita del fundador de l'Opus Dei que va ser objecte d'un reportatge fotogràfic, amb la particularitat que el

Dr. Escrivà es trobava afectat d'una paràlisi facial i no sempre surt gaire afavorit en les fotografies[27].

Una especial fraternitat

Una carta de sant Josepmaria a l'abat Escarré, signada el 27 d'abril de 1943, és la primera d'una col·lecció de més de seixanta cartes intercanviades entre ell i l'abat de Montserrat, a més dels telegrams i targetes de felicitació per Nadal, per Pasqua, per Sant Josep, per la festa de la Mare de Déu de Montserrat el 27 d'abril i en ocasió d'altres esdeveniments.

Aquesta primera carta comença així:

Molt venerat Pare Abat i estimat germà:

Es va obstinar V. R. i el Senyor ha de perdonar-me si em vaig atrevir a dir-li germà al meu P. Escarré. Per descomptat, em trobo molt unit en sobrenatural germanor

amb tots i tot el d'aquesta santa Casa de la Mare de Déu.

L'abat Aureli havia proposat a Escrivà de Balaguer tractar-se personalment com a germans. Em sembla -comenta el pare Laplana- que aquest fet és inusitat i únic en tota la biografia de l'abat Aureli, que tenia un concepte molt elevat de la seva dignitat de pare i senyor del monestir i dels que hi són acollits. Només amb sant Josepmaria va establir una relació i un tracte de fraternitat espiritual.

*És rara la carta en què no surti a col·lació aquesta fraternitat, escrivint sovint amb majúscula la paraula 'Germà'. Es diuen 'Afectíssim Germà en el Senyor' ... **Pare Abat, Germà! Pregui per mi ... 'Estimat Germà i amic' ... Aquest Germà Seu pecador que l'abraça i besa el seu anell abacial.***

I això no es limita només a la primera època. El 1959, quan l'abat Aureli es

sentia malalt i abatut pel cansament, encara manifestava a Mons Escrivà de Balaguer 'tot el meu afecte de Germà'.

La malaltia i la mort de l'abat Marcet, el 13 de maig de l'any 1946, va ser objecte de dues cartes i de diversos telegrams d'Escrivà de Balaguer.

Les relacions entre ambdós personatges a partir de 1947 prenen un ritme regular. Es feliciten el Nadal amb una senzilla targeta. L'abat Aureli no oblida mai de felicitar anualment el seu amic el dia de sant Josep, i aquest indefectiblement als pocs dies agraeix la felicitació i afegeix afectuoses mostres d'amistat.

Cada any, monsenyor Escrivà envia des de Roma un telegrama de congratulació el 27 d'abril amb motiu de la festa de la Mare de Déu de Montserrat.

En absència de l'abat Aureli, el pare Gabriel Brasó[28], que era prior, va

felicitar monsenyor Josepmaria amb motiu de l'aprovació definitiva de l'Opus Dei per la Santa Seu, el 1950[29].

Facilitant els contactes a Roma

Durant els anys quaranta, a mesura que augmentava el nombre de fidels de l'Opus Dei, creixia també la necessitat de sacerdots. Sant Josepmaria entenia que havien de procedir dels fidels laics, però sorgien inconvenients de tipus jurídic per a aquesta realitat. Després de donar-hi moltes voltes, de nou el Senyor li va fer veure la solució. Va ser el 14 de febrer de 1943, celebrant l'Eucaristia. Així va començar la Societat Sacerdotal de la Santa Creu, que permet que fidels seglars rebin el presbiterat i puguin dedicar-se als apostolats propis de l'Opus Dei, i també que aquest missatge arribi als sacerdots diocesans, sense deixar

d'estar incardinats en les seves respectives diòcesis.

Els tràmits per a l'aprovació de la Societat Sacerdotal de la Santa Creu també tenen certa relació amb Montserrat. Ho explica el pare Laplana: *El fundador de l'Opus Dei, en sentir-se plenament comprès i estimat, havia obert el cor a l'abat Aureli i li explicava els assumptes de l'Opus Dei i els passos que estava fent, per exemple el d'obtenir el 'Nihil Obstat' de la Santa Seu per l'erecció diocesana de la Societat Sacerdotal de la Santa Creu, que permetria incardinar sacerdots a l'Obra mateixa. L'abat Aureli es va comprometre a ajudar en aquella gestió tant com pogués*[30].

Fou l'Álvaro del Portillo qui viatjà a Roma el 25 de maig de 1943, per presentar a la Santa Seu la documentació corresponent. *L'abat Aureli li va donar cartes de recomanació davant l'abat Gregori*

Sunyol[31], monjo de Montserrat, president del Pontifici Institut de Música Sacra i davant el pare Anselm Albareda[32], prefecte de la Biblioteca Vaticana i més tard cardenal, perquè l'introduïssin davant la Cúria Romana[33].

En una carta del 13 de juliol de 1943, sant Josepmaria agraïa a l'abat Escarré les atencions que l'abat Sunyol i del pare Albareda havien tingut amb l'Álvaro; i quan l'11 d'octubre es firmava el '*Nihil Obstat*' de la Santa Seu perquè l'Opus Dei tingués clergat propi, l'abat Escarré els va fer arribar unes ampolles d'Aromes de Montserrat, per celebrar-ho.

Aquest ajut de l'abat Escarré es va tornar a repetir el 1946, quan don Álvaro, ja sacerdot, tornava a estar a Roma per gestionar l'aprovació pontifícia de l'Opus Dei[34].

Al març d'aquest mateix any 1946, l'abat Aureli va anar a Roma i va tenir una altra audiència amb Pius XII, i el Papa que el coneixia d'altres moltes vegades li va preguntar espontàniament 'pels seus amics de l'Opus Dei'.

L'abat Aureli explicà al Papa el prodigiós creixement de l'Obra, i sobre això el Papa va dir 'mi rallegro molto' [me n'alegro molt], i l'ordenació dels primers sacerdots de l'Obra i que don Álvaro es trobava precisament a Roma, i el Papa va respondre: 'Lo so, lo so' [ho sé, ho sé].

El 4 de març l'abat Aureli, acompanyat del pare Gusi i de l'abat Sunyol, que s'havia convertit en un amic i visitant assidu del grup de l'Opus Dei de Roma, van anar a visitar-los a la casa que tenien llavors i que donava a la Piazza Navona i els va explicar la seva audiència amb el Papa.

En aquells mesos, l'Opus Dei estava mobilitzat per obtenir cartes comendatícies o laudatòries de tots els bisbes d'Espanya, ja que don Álvaro es trobava gestionant a Roma la possibilitat de passar l'Opus Dei de la simple aprovació diocesana a la pontifícia.

Tot l'episcopat espanyol respongué positivament a la petició de sant Josepmaria, només el Dr. Cartanyà[35], bisbe de Girona, i el Dr. Moll, bisbe de Tortosa, es van retardar a enviar la carta desitjada. Llavors el fundador de l'Opus Dei demanà la intervenció de l'abat Aureli per vèncer l'actitud reticent del Dr. Moll, que finalment també va enviar la seva carta[36].

El privilegi dels llibres

I ara explicaré -continua dient el pare Laplana- un privilegi per a un amic a qui no se li pot negar res. Enmig dels seus treballs de predicació d'exercicis

*espirituals per tot Espanya i d'expansió de l'Opus Dei, Escrivà de Balaguer volia acabar la publicació de la seva tesi doctoral sobre la jurisdicció quasiepiscopal de l'Abadessa de las Huelgas***[37]**.

*En la seva visita a Montserrat [30 de setembre de 1943] havia consultat la biblioteca i havia pres nota d'alguns llibres que li interessaven, per això va escriure una carta al **Molt venerat P. Abat i estimat Germà** demanant-li que li enviés a Madrid els llibres que necessitava. Sabia perfectament que la seva petició era una cosa excepcional, per això deia a la carta amb molt bon humor: **Suposo que hi haurà terribles penes i excomunions per al qui tregui un llibre de la Biblioteca. Però... sempre hi ha butlles per difunts!*****[38]**. Es referia al fet que sempre es poden fer excepcions a les normes establertes.

En la carta que sant Josepmaria escriu a l'abat el 29 d'octubre li adjunta una llista amb els llibres. Sabem quins són per una nota manuscrita d'en José María Hernández Garnica: *Han arribat de Montserrat els llibres següents: Codex Musical de Las Huelgas -3 volums, Studien und Mitteilungen -1 volum, Kurie und Kloster -1 volum*[39] . En una carta del 17 desembre de 1943 san Josepmaria agraeix a l'abat els llibres i les Aromes de Montserrat.

Questions litúrgiques

Les converses entre l'abat i sant Josepmaria no eren exclusivament de temes espirituals, també parlaven d'arquitectura i de la decoració dels edificis. Lògicament, el pare Gusi tenia bastant a dir en aquest camp i les seves opinions també eren molt ben rebudes.

Coincidien en alguns conceptes aplicats a la construcció d'edificis

destinats al culte. Per exemple, la romanitat era un dels valors que el pare abat volia transmetre als monjos de Montserrat. *L'altre tema que en aquells dies portaven entre mans els nostres personatges - recorda el pare Laplana- era el permís o privilegi de la Congregació del Culte Diví perquè l'Opus Dei pogués utilitzar ornaments litúrgics de tall ampli, que llavors es deien gòtics. Se'n va ocupar personalment des de Roma l'abat Sunyol.*

Aquest és un detall digne de ser tingut en compte, ja que aquest interès era molt peculiar dels sacerdots i de les institucions que s'esforçaven per una reforma litúrgica. L'Opus Dei mirava els primers cristians com a model i el moviment litúrgic treballava per tornar el culte diví al temps més esplendorós dels Sants Pares de l'Església.

Entre el plec de cartes, crida l'atenció la de l'onomàstica del 1958, més llarga que de costum. L'abat Aureli explica a monsenyor Escrivà de Balaguer les obres que s'estaven fent en el presbiteri de la basílica de Montserrat (és el presbiteri tal com el veiem actualment amb l'altar de cara al poble, l'antipendi, la creu, etc.), sufragats per diverses entitats socials i culturals de Catalunya. 'Aquest fervor col·lectiu (de la societat catalana) dóna la nota del que és Montserrat per als fidels devots, i ens obliga a treballar amb força amb vista al seu perfeccionament cristià. És molta la nostra responsabilitat, pel que demano a S. R. ens tingui molt presents en les seves oracions. No s'oblidi de mi en particular'[40].

Peticions mútues

El 16 de març de 1944, l'Álvaro del Portillo comunica a l'abat Escarré que en poc temps rebrien l'ordenació

presbiteral els qui serien els primers sacerdots de l'Opus Dei, entre els quals es trobava ell. Li va manifestar el desig de passar uns dies a Montserrat amb els altres dos companys -en José Luis Múzquiz i en José María Hernández Garnica- abans de la tonsura, perquè el pare Franquesa els parlés de litúrgia i els ensenyés a celebrar la Missa. Al final, no va poder ser, a causa dels estudis i altres motius.

Quan va arribar la targeta que anunciava l'ordenació sacerdotal, escriu el pare Laplana, l'abat Aureli va felicitar el seu 'Molt estimat Germà en el Senyor' perquè amb aquella ordenació el fundador de l'Opus Dei es convertia en 'Pare de sacerdots'.

El 1949 l'abat Aureli va demanar a monsenyor Escrivà de Balaguer que prediqués els exercicis espirituals a la comunitat de Montserrat, però no va

poder ser a causa dels seus viatges i als compromisos ja contrets[\[41\]](#).

27 d'abril de 1954. Curació de la diabetis

Des de feia anys, sant Josepmaria patia diabetis. Com recorda el mateix Álvaro del Portillo, la curació de la diabetis, que li van diagnosticar el 1944 i que probablement tenia des de bastant abans, està lligada a un fet certament extraordinari.

La malaltia, molt greu i amb efectes secundaris especialment dolorosos, va seguir el seu curs fins al 27 d'abril de 1954, festa de la Mare de Déu de Montserrat.

Dos o tres dies abans, el metge que el tractava, el doctor Faelli [\[42\]](#), li havia receptat una nova marca d'insulina retardada, indicant que li'n poséssim cent deu unitats. Com de costum, em vaig encarregar jo de posar-li la injecció. M'havia preocupat de llegir

atentament les indicacions d'aquesta medicina, i vaig veure al prospecte que cada dosi d'aquest nou tipus d'insulina equivalia a una mica més del doble de la normal. Em va semblar per això que cent deu unitats era una quantitat excessiva, i com que les dosis elevades d'insulina augmentaven les migranyes que patia el nostre Fundador, vaig reduir-ne la dosi, tot i les indicacions del metge. Amb tot, se li va desencadenar una reacció de tipus al·lèrgic, per a mi desconeguda. Vaig parlar amb el doctor Faelli i em va dir que continués amb el tractament.

El 27 d'abril li vaig injectar la insulina cinc o deu minuts abans de dinar. A continuació vam anar cap al menjador. Com que la dieta que seguia el Pare era molt estricta, en aquella època dinàvem tots dos sols, perquè ningú se sentís cohibit ni obligat a menjar menys; així, als altres se'ls servien coses que el Pare

no podia prendre, com patates, pasta, etc.

Poc després de beneir la taula, em va demanar amb veu trencada: **Álvaro, l'absolució!** Jo no el vaig entendre, no podia entendre'l. Déu permeté que no compregués les seves paraules. Llavors va repetir: **L'absolució!** I per tercera vegada, en molt pocs segons, va dir: **L'absolució!, ego te absolvo...**, i en aquell instant va perdre el coneixement. Recordo que primer es va posar intensament vermell i després de color groguenc, terrós. I es va quedar com molt encongit.

Li vaig impartir l'absolució immediatament, i vaig fer el que vaig poder. Després de cridar el metge, li vaig posar sucre sobre la llengua i li vaig fer prendre una mica d'aigua perquè pogués empassar: no reaccionava i el pols era imperceptible.

El metge, en Miguel Ángel Madurga[43], membre de l'Obra, va arribar al cap de tretze minuts, quan el Pare començava a recuperar el coneixement. Li va prendre el pols, la tensió, etc., i va donar les oportunes indicacions. El nostre Fundador va tenir la delicadesa de preguntar-li si havia dinat: davant la seva resposta negativa, el va fer dinar allà mateix i va parlar amb ell tranquil·lament, responent a les seves preguntes.

*Quan el metge va sortir, el Pare em va dir: **Fill meu, m'he quedat cec, no veig res.** Jo li vaig preguntar: Pare, per què no ho ha dit al metge? **Per no donar-li un disgust innecessari; potser això em passarà.***

Va haver de quedar-se algunes hores al menjador, perquè no es podia moure i no volia preocupar ningú. Després, va començar a recuperar la vista i el vaig acompanyar a la seva habitació. Mirant-se al mirall,

*comentà: **Ja sé com quedaré quan estigui mort.** Li vaig fer notar que estava molt millor, i que hauria d'haver-se vist unes hores abans: llavors sí que semblava un cadàver[44].*

Anys després, el mateix sant Josepmaria explicava com va viure aquells instants:

Quan estava a punt de perdre el coneixement, en cosa de pocs segons, el Senyor em va fer veure la meva vida com si fos una pel·lícula; em vaig omplir de vergonya per tants errors, i vaig demanar perdó al Senyor. Més no es pot passar. És com si m'hagués mort[45].

I continua don Álvaro:

De seguida el va venir a veure el doctor Faelli i va descobrir amb sorpresa que havien desaparegut tots els símptomes de la diabetis, que, com

se sap, és una malaltia incurable. Estava tan clar que va suspendre el tractament i li va donar l'alta.

El nostre Fundador només comentà que, de la mateixa manera que el Senyor li havia enviat aquella malaltia, ara l'havia curat en una festa de la Mare de Déu, precisament en la de la Mare de Déu de Montserrat, a la qual tenia tanta devoció[46].

Sancta Maria, Stella Orientis

Un any i vuit mesos després d'haver quedat guarit de la diabetis, acompanyat per don Àlvaro i en Giorgio de Filippi[47], un dels primers italians de l'Opus Dei, va fer un viatge pel centre d'Europa preparant l'expansió apostòlica per aquests països. Va anar a Colònia, Munic, Salzburg i Linz.

El 3 de desembre de 1955, va arribar a Viena, i el 4 al matí celebrà la Missa

a la catedral de sant Esteve. Donant gràcies després de la Missa, davant de la imatge de Maria Pöstch, la va invocar per primera vegada amb la jaculatòria **Sancta Maria, Stella Orientis, filios tuos adiuva!**, Santa Maria, Estrella d'Orient, ajuda els teus fills!.

No era una més de les seves advocacions a la Mare de Déu. Pel que es dedueix de la correspondència d'aquells dies, havia tingut la seguretat que amb aquestes paraules quedava encomanada a la Mare de Déu la protecció de l'apostolat futur de l'Obra en els països de l'est d'Europa sotmesos en aquell moment al comunisme, i en els països asiàtics[48].

Un mes després, el 6 de gener de 1956, festa de l'Epifania, predicà una homilia que més endavant es va recollir sota el títol *En l'Epifania del*

Senyor al llibre És Crist que passa, on fa referència a aquesta invocació.

En l'estudi criticohistòric sobre aquesta homilia l'Antonio Aranda[49] apunta: *L'origen de l'advocació mariana Stella Orientis com a tal, és incert. No apareix en la literatura patristica ni a la medieval. És clar, però, que equival a Stella Matutina, invocació que es recita a les lletanies del Rosari, (de fet, en el paràgraf 38b [de l'homilia], sant Josepmaria tradueix Stella Orientis com 'Estel del matí').*

Mossèn Cinto Verdaguer[50] va emprar l'advocació en escriure, el 1880, en honor de la Mare de Déu de Montserrat el cant conegut com el 'Virolai'. L'estrofa on apareix diu així:

*Dels catalans sempre sereu Princesa,
dels espanyols Estrella d'Orient,
sigueu pels bons pilar de fortalesa,*

pels pecadors el port de salvament.

No ens consta documentalment la relació de sant Josepmaria amb aquest precedent, però sabem que havia llegit mossèn Verdaguer[51].

Si hi afegim la seva devoció a la Mare de Déu de Montserrat, no és inversemblant establir-ne la relació.

Poc després d'aquest viatge, va disposar que un petit oratori que s'estava construint a la seu central de l'Opus Dei a Roma estigués dedicat a la Mare de Déu sota l'advocació *Stella Orientis*, i s'hi va posar com a retaule un petit quadre que havia estat a casa de la seva mare a Madrid, en una habitació on sant Josepmaria va començar a impartir xerrades de formació a nois joves el 1933[52].

Els darrers anys de l'abat Escarré

El pare Laplana explica que *des de l'any 1952 la salut de l'abat Aureli*

anava per mal camí; a l'antiga malaltia cardíaca se li havia afegit la diabetis i una insuficiència renal que sovint el deixaven malmès i retirat del treball diari.

El 8 d'octubre de 1961, l'abat Aureli presentà la seva dimissió d'abat de règim i va ser elegit abat coadjutor el seu prior el pare Gabriel Brasó. La relació epistolar entre els dos personatges [sant Josepmaria i l'abat Escarré] va continuar regularment fins el 1963 però no hi ha cap al·lusió al nou estatus de l'abat emèrit ni al seu estat d'abatiment.

El novembre d'aquell any 1963, l'abat Aureli va fer unes declaracions públiques al diari 'Le Monde', que van provocar un gran estrèpit mediàtic. Les pressions polítiques es van afegir a les tensions internes de la comunitat i l'abat Aureli va haver de sortir del monestir i de Catalunya per fixar la seva residència a Viboldone, un

monestir de benedictines a la diòcesi de Milà.

A partir de 1963 es va interrompre la correspondència entre tots dos personatges, i Mons. Escrivà va perdre la pista del seu vell amic[53].

En Joan Baptista Torelló recorda: Malalt de cor, diabètic, es va tancar en un silenci i aïllament radicals. Jo, que llavors estava a Viena, em vaig assabentar de la seva adreça i li vaig escriure una carta en senyal de reverència i amistat intactes. Em va respondre el març de 1967, i apareixia com deprimit, malferit, per les incomprensions de tot arreu, però va dedicar un elogi al successor, el pare Cassià[54], 'en qui puc confiar plenament', que era una mostra d'esperit sobrenatural i de l'amor al seu monestir.

Poc després vaig anar a Roma, i vaig trobar el beat Josepmaria molt preocupat perquè, com que el pare

*Escarré s'havia tancat en aquest aïllament tan gran, no tenia contacte amb ningú. El beat Escrivà no sabia on era, ni què havia fet. Jo el vaig poder informar, i em va dir: **vés-hi corrents!***

I llavors vaig fer el viatge de Roma a Viboldone per visitar-lo. Em va rebre molt afectuosament i visiblement commogut per la fidelitat del beat Josepmaria, però no em va fer cap comentari sobre la seva situació. Se'l veia greument malalt [55].

Era l'estiu de 1967. Pocs mesos després, el van traslladar a una clínica de Barcelona, on va morir el 22 d'octubre de 1968, als seixanta anys.

L'abat Escarré està sepultat a la cripta de la basílica de Montserrat, on a més de l'abat Marcet i altres monjos, també estan sepultats el cardenal Albareda, l'abat Sunyol i

l'abat Gusi, que tan gran amistat van mantenir amb sant Josepmaria.

Centenari de sant Josepmaria

L'abat de Montserrat, Josep Maria Soler[56], va presidir el dia 1 de juny de 2002 al monestir una Eucaristia d'acció de gràcies pel centenari del naixement del -en aquell moment- beat Josepmaria.

A l'abat l'acompanyaven una cinquantena de sacerdots, entre els quals hi havia el vicari de l'Opus Dei a Catalunya, Manuel Dacal[57], i el monjo Adalbert Franquesa, que va conèixer i tractà personalment el fundador de l'Opus Dei.

Davant unes quatre mil persones que omplien la basílica, el pati d'entrada, els porxos i fins i tot una part de l'esplanada, l'abat va recordar que *l'objectiu proposat pel centenari és que moltes persones s'apropin a Déu, i va animar els laics a prendre*

consciència de la seva missió en l'Església i en la societat, sobretot permetjà de la santificació en la professió, en la família i en les realitats de cada dia.

Durant l'homilia, l'abat Soler va parlar també de la relació que el fundador de l'Opus Dei va mantenir amb l'abat Escarré, i va afirmar que quan es van conèixer personalment, el 1942, *van quedar captivats mútuament, i lligats amb una amistat espiritual que va durar tota la vida. Era la trobada de dos homes que somiaven en un ressorgiment de l'Església i de la societat promovent un cristianisme ardent, però fortament fonamentat sobre les virtuts humanes.*

En Josep Maria Soler afegí que el Concili Vaticà II va recollir molts dels ideals que es troben reflectits ja en la relació dels nostres dos personatges. *Fonamentalment, la crida universal a*

la santedat, el paper actiu del laïcat a l'Església, la reforma litúrgica i l'humanisme cristià amb la seva obertura al món contemporani.

Avui donem gràcies a Déu pel carisma que va suscitar en l'Església per mitjà del beat Josepmaria; ho fem en l'any del centenari del seu naixement i pocs mesos abans de la seva canonització, als peus d'aquesta Santa Imatge que ell va venerar i entorn d'aquest altar la construcció del qual el beat va seguir amb interès i amb alegria. Un altar que és com la prolongació de la falda de la Mare de Déu, perquè rebem el seu Fill en la celebració de l'Eucaristia.

Anys després, el 30 de maig de 2015, l'abat Soler va presidir la Missa de celebració de la festa del beat Àlvar del Portillo, que havia estat beatificat el 27 de setembre de 2014. En aquesta ocasió l'Eucaristia es va celebrar a la plaça per acollir la gran

quantitat de fidels que hi van participar.

[1] Cfr. capítol IV.

[2] Pere Celestí Gusi i Rosell (1897-1978).

[3] Entrevista al pare Laplana, director del Museu de Montserrat. Novembre 2012. Ens explicà que a l'arxiu de Montserrat hi ha uns quaderns manuscrits on el pare Gusi escrivia els seus records. No hem tingut accés a aquests documents.

[4] Antoni M. Marcet i Poal (1878-1946). Abat de Montserrat de 1921 a 1946.

[5] Josep de Calassanç Laplana i Puy (1943-). Format a la facultat de Lletres de la Universitat de Barcelona, fou filipó fins que

ingressà al monestir de Montserrat. És historiador de l'art i historiador de l'Església, i actual director del Museu de Montserrat.

[6] Aureli M. Escarré i Jané (1908-1968). El 1941 fou elegit abat coadjutor de Montserrat, i el 1946 passà a ser-ne abat titular.

[7] Javier Lauzurica Torralba (1890-1964). Ordenat sacerdot el 1917 i bisbe el 1931. Fou bisbe auxiliar de València, el 1937 administrador apostòlic de Vitòria, el 1943 bisbe de Palència i el 1949 bisbe d'Oviedo.

[8] Casimiro Morcillo González (1904-1971). Bisbe auxiliar de Madrid (1943), Bilbao (1949), Saragossa (1955) i arquebisbe de Madrid (1964).

[9] Laplana, Josep de C. *Sant Josepmaria i l'abat de Montserrat Aureli M. Escarré*. Revista *Qüestions de Vida Cristiana*, núm 211. Montserrat, 2003. p. 119. L'arxiu de

l'abat Escarré de Montserrat encara no està del tot accessible. En ocasió del centenari de sant Josepmaria, l'abat Josep Maria Soler autoritzà el pare Laplana a consultar l'epistolari entre l'abat Escarré i sant Josepmaria, per tal de tenir dades per preparar l'homilia de la Missa que pel centenari de sant Josepmaria es va celebrar a Montserrat l'1 de juny de 2002. Fruit d'aquesta investigació el pare Laplana publicà aquest article, que aporta moltes informacions inèdites.

[10] Cfr. capítol VII.

[11] Carta de l'abat Escarré al bisbe de Madrid. 09.04.1941. A l'arxiu del monestir de Montserrat es conserva la correspondència entre l'abat Aureli M. Escarré i Mons. Leopoldo Eijo y Garay: tant els originals rebuts i les còpies de les cartes enviades, excepte la carta de l'abat al bisbe del 3.11.1941, l'original de la qual es

troba a AGP, serie L.1.1, leg. 15, carp. 1, exp. 24. Citat a AVP-II, p. 484, nota 77.

[12] Carta del bisbe de Madrid a l'abat Escarré. 24.05.1941. Arxiu del monestir de Montserrat.

[13] Torelló, Joan Baptista. *El beat Josepmaria i els inicis de l'Opus Dei a Catalunya*. Revista *Temes d'Avui*, núm 11. Barcelona, 2002. pp. 12-13.

[14] Laplana, Josep de C. *Sant Josepmaria i l'abat de Montserrat Aureli M. Escarré*. Revista *Qüestions de Vida Cristiana*, núm 211. Montserrat, 2003. pp. 120-121.

[15] Records d'en Rafael Escolà. AGP, sèrie A.5, leg. 210, carp. 1, exp. 1.

[16] Torelló, Joan Baptista. *El beat Josepmaria i els inicis de l'Opus Dei a Catalunya*. Revista *Temes d'Avui*, núm 11. Barcelona, 2002. p. 13.

[17] Adalbert M. Franquesa i Garròs (1908-2005). El 1922 ingressà al monestir de Montserrat, on fou ordenat sacerdot el 1930. Consagrat com a expert liturgista en l'àmbit internacional, el 1971 Pau VI li encarregà posar en funcionament l'Institut Ecumènic d'Estudis Teològics de Tantur (Betlem). Retornà a Montserrat el 1983.

[18] Gallofa de sant Josepmaria, 1942, 1943, 1944, 1945. AGP. sèrie A.2, leg. 180.

[19] Francisco Ponz Piedrafita (1919-2020). Doctor en Ciències Naturals per la Universitat de Madrid. Amplià estudis a Suïssa i guanyà la càtedra de Fisiologia de la Facultat de Ciències de la Universitat de Barcelona el 1944. El 1966 es va incorporar a la Universitat de Navarra, on va ser rector del 1966 al 1979.

[20] Ponz, Francisco. *Mi encuentro con el Fundador del Opus Dei*. Eunsa. Pamplona, 2000. p. 133.

[21] Laplana, Josep de C. *Sant Josepmaria i l'abat de Montserrat Aureli M. Escarré*. Revista *Qüestions de Vida Cristiana*, núm 211. Montserrat, 2003. p. 122.

[22] Relació del viatge Saragossa-Barcelona-València. 14-19 maig 1945. Escrit per en José María Hernández Garnica. AGP, sèrie A.2, leg. 15, carp. 2, exp. 10.

[23] Laplana, Josep de C. *Sant Josepmaria i l'abat de Montserrat Aureli M. Escarré*. Revista *Qüestions de Vida Cristiana*, núm 211. Montserrat, 2003. p. 124.

[24] Orlandis, José. *Mis recuerdos*. Rialp. Madrid, 1995. pp. 116-117.

[25] Pau Pizà i Ensenyat (1912-1992).

[26] Lluís Valls-Taberner Arnó (1926-2006). Llicenciat en Dret per la Universitat de Barcelona, i doctor per la Universitat de Madrid. Essent estudiant conegué sant Josepmaria i s'incorporà a l'Opus Dei el 1945. Es dedicà a les finances.

[27] Laplana, Josep de C. *Sant Josepmaria i l'abat de Montserrat Aureli M. Escarré*. Revista *Qüestions de Vida Cristiana*, núm 211. Montserrat, 2003. pp. 125-126.

[28] Gabriel M. Brasó i Tulla (1912-1978). Fou abat coadjutor de Montserrat del 1961 al 1966, en temps de l'abat Aureli M. Escarré, i que després fou elegit abat president de la Congregació de Subiaco i posteriorment abat president de la confederació benedictina. Destacà per la seva activitat espiritual, litúrgica i cultural.

[29] Laplana, Josep de C. *Sant Josepmaria i l'abat de Montserrat*

Aureli M. Escarré. Revista Qüestions de Vida Cristiana, núm 211.

Montserrat, 2003. pp. 121, 122, 125, 127.

[30] Ibid. p. 122.

[31] Gregori M. Sunyol i Baulenes (1879-1946). Monjo de Montserrat, eminent musicòleg. El 1938 fou nomenat president de l'Institut Pontifici de Música Sacra, a Roma. Contribuí al renaixement del cant gregorià a Catalunya.

[32] Anselm M. Albareda i Ramoneda (1892-1966). Monjo de Montserrat, des del 1936 dirigia la Biblioteca Vaticana. El 1962 fou creat cardenal.

[33] Laplana, Josep de C. *Sant Josepmaria i l'abat de Montserrat* Aureli M. Escarré. *Revista Qüestions de Vida Cristiana*, núm 211. Montserrat, 2003. p. 122.

[34] D'aquest episodi històric en parlarem més extensament al capítol XIII.

[35] Josep Cartanyà i Inglés (1875-1963). Ordenat sacerdot el 1899, fou consagrat bisbe de Girona el 1934 pel cardenal Vidal i Barraquer. El 1941 va patrocinar una edició bilingüe del *Catecisme*, i el 1947 una d'íntegrament catalana.

[36] Laplana, Josep de C. *Sant Josepmaria i l'abat de Montserrat Aureli M. Escarré*. Revista *Qüestions de Vida Cristiana*, núm 211. Montserrat, 2003. p. 125.

[37] Sant Josepmaria defensà la tesi doctoral a la Facultat de Dret de la Universitat de Madrid el 18 de desembre de 1939. Després la va reelaborar i fou publicada el 1944 amb el títol de *La Abadesa de las Huelgas* (Editorial Luz. Madrid, 1944).

[38] Laplana, Josep de C. *Sant Josepmaria i l'abat de Montserrat Aureli M. Escarré*. Revista *Qüestions de Vida Cristiana*, núm 211. Montserrat, 2003. pp. 122-123.

[39] AGP, Sèrie E, 198-555. Citat a Blanco, María y Martín, María del Mar. *Josemaría Escrivá de Balaguer. Obras completas. La Abadesa de las Huelgas. Edición crítico-histórica*. Rialp. Madrid, 2016. p. 91.

[40] Laplana, Josep de C. *Sant Josepmaria i l'abat de Montserrat Aureli M. Escarré*. Revista *Qüestions de Vida Cristiana*, núm 211. Montserrat, 2003. p. 125.

[41] Ibid. pp. 123 i 125.

[42] Carlo Faelli (1916-1982). Eminent diabetòleg.

[43] Miguel Ángel Madurga Lacalle (1925-2000). Pertanyia a l'Opus Dei des del 1942. El 1949, després de

llicenciar-se en Medicina, es traslladà a Itàlia. Fou ordenat sacerdot el 1953 i desenvolupà una àmplia labor sacerdotal en diverses ciutats italianes. Fou director espiritual del seminari de Palerm.

[44] Del Portillo, Álvaro. *Entrevista sobre el Fundador del Opus Dei*. Rialp. Madrid, 1992. pp. 228-230.

[45] AGP, biblioteca, P01, 1976, p. 962.

[46] Del Portillo, Álvaro. *Entrevista sobre el Fundador del Opus Dei*. Rialp. Madrid, 1992. p. 230.

[47] Giorgio de Filippi (1929-). Estudià Medicina a Roma i Milà. S'incorporà a l'Opus Dei el 1949. El 1955 s'ordenà sacerdot, i el 1956 fou nomenat procurador general de l'Opus Dei. Ha desenvolupat el ministeri sacerdotal en nombroses ciutats italianes.

[48] AVP-III, p. 205.

[49] Antonio Aranda Lomeña (1942-). Matemàtic, s'ordenà sacerdot el 1971. Doctor en Teologia, a més de l'activitat docent ha estat degà de la Facultat de Teologia de la Pontificia Università della Santa Croce, a Roma.

[50] Jacint Verdaguer i Santaló (1845-1902). Se'l considera un dels més grans poetes que han donat les lletres catalanes i el màxim exponent de la Renaixença. Se'l coneix com a Mossèn Cinto Verdaguer, pel fet de ser sacerdot.

[51] Josemaría Escrivá de Balaguer. *Obras completas. Es Cristo que pasa*. (Edición crítico-histórica preparada por Antonio Aranda). Rialp. Madrid, 2013. p. 316.

[52] AGP, biblioteca, P01, 1995, pp. 1146-1157.

[53] Laplana, Josep de C. *Sant Josepmaria i l'abat de Montserrat Aureli M. Escarré*. Revista *Qüestions*

de Vida Cristiana, núm 211.

Montserrat, 2003. p. 128.

[54] Cassià M. Just i Riba (1926-2008).

Als nou anys entrà a l'Escolania de Montserrat. Després ingressà al monestir. Ordenat sacerdot el 1950. Eminent organista. Abat de Montserrat del 1966 al 1989.

[55] Torelló, Joan Baptista. *El beat*

Josepmaria i els inicis de l'Opus Dei a Catalunya. Revista *Temes d'Avui*, núm 11. Barcelona, 2002. p. 14-15.

[56] Josep Maria Soler i Canals

(1946-). Ingressà a Montserrat el 1970. Ordenat sacerdot el 1981. Des del 2000 és l'abat de Montserrat.

[57] Manuel Dacal Vidal (1937-).

Advocat. Fou ordenat sacerdot el 1974. Va ser molts anys vicari de la Delegació de l'Opus Dei a Catalunya.

pdf | document generat
automàticament des de [https://
dev.opusdei.org/ca-ad/article/sant-
josepmaria-i-labadia-de-montserrat/](https://dev.opusdei.org/ca-ad/article/sant-josepmaria-i-labadia-de-montserrat/)
(07/08/2025)